

Europeiska unionen
Regionalpolitik

panorama

inforegio

29

Våren 2009

Kreativitet och innovation

Stimulera konkurrenskraften i regionerna

SV

LEDARE

Danuta Hübner

3

ÖVERSIKT

4–7

En innovativ och kreativ framtid för Europa

8–11

INTERVJU

12–13

ALLMÄNT OCH BLANDAT

Europeisk kulturhuvudstad: Liverpool 2008

14–17

PÅ FÄLTET

Anställ hela personen –
konst som en väg mot en kreativ arbetsmiljö

18–19

PÅ SAMMA LINJE

Anställ hela personen –
konst som en väg mot en kreativ arbetsmiljö

20

VETA MER

21

BAKOM KULISSERNA HOS GD REGIO

Sammanhållningspolitikens framtid

22

HOS MUSIKPARK I MANNHEIM

23

HOS CENTRET FÖR NANOHÄLSA

24–25

NÄTVERK

Femte konferensen Regioner för ekonomisk förändring –
Nätverk för resultat

26

TIDIGARE NUMMER, KOMMANDE NUMMER

27

KALENDARIUM

28

TALA OM VAD DU TYCKER

Foton (sidor):

Omslag © EC

Sida 3, 4, 5, 8/9, 18, 19, 21, 24/25, 26 – © EC

Sida 6/7 – © Conseil général de la Savoie

Sidor 9, 11, 12/13, 27 – © iStockphoto

Sidor 14–17 – © Peter Claesson

Sida 22 – © Ivo Kljuc (Musikpark Mannheim GmbH)

Sida 23 – © Tim Claypole

Utgivare: Raphael Goulet, Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regionalpolitik

Denna tidskrift är tryckt på återvunnet papper och ges ut på engelska, franska och tyska.

Den finns på 22 språk på http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_sv.htm

De åsikter som framförs i denna publikation är författarens och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens inställning.

Vi bor mitt i ett EU som sprudlar av mångfald, pulserar av liv och som är fyllt till brädden av kreativ energi och innovativa idéer. Som en talare nyligen sa vid en konferens: regionerna "är stora nog för att göra skillnad och tillräckligt små för att bry sig" – de har en idealisk ställning för att stödja denna naturliga rikedom och göra allt som går för att lyfta fram den.

I detta nummer av Panorama framhålls vikten av kreativitet och innovation för ett sunt och blomstrande Europa, något som hela kommissionen uppmärksammar genom att utnämna 2009 till Europeiska året för kreativitet och innovation. Kommissionen kommer under hela året att främja diskussion om hur vi stärker Europas kreativa och innovativa potential och ökar medvetenheten om vikten av kreativitet och innovation som centrala drivkrafter för personlig, social och ekonomisk utveckling.

Diskussionen ger upphov till frågor. Hur definierar vi de centrala begreppen kreativitet, innovation och kultur? Hur samverkar de med varandra? Hur kan kultur och kreativt tänkande stimulera innovation? Konst och affärer – är de som olja och vatten eller kan de driva varandra? Hur kan vi hjälpa människor att förverkliga sin potential att vara kreativa och innovativa tänkare? Vilken roll spelar utbildning och livslångt lärande för att göra våra befolkningar mer dynamiska, självsäkra och kreativa? Panorama granskar några av de centrala frågorna och tittar på flera projekt som bäst illustrerar hur kreativitet och innovation kan bli den tändande gnistan till förändring.

Jag hoppas att vi genom att utse 2009 till Europeiska året för kreativitet och innovation skapar en ständig påminnelse om behovet av att framhärda i våra ansträngningar för att modernisera och innovera.

Mot bakgrund av allt hårdare konkurrens och allvarliga globala utmaningar, utgör innovativa metoder och kreativa lösningar en språngbräda till tillväxt och välstånd för våra regioner och länder. Kompetens, idéer, processer: tillsammans hjälper de oss att vinna konkurrensfördelar.

Europa bör inte reagera på dagens ekonomiska kris genom att dra ned på sina investeringar i kompetens och innovation. Vi måste våga lita på att våra idéer håller toppkvalitet och på vår anpassningsförmåga, samtidigt som vi får ut mer av offentlig finansiering och levererar bättre resultat.

Danuta Hübner

Kommissionens ledamot med ansvar för regionalpolitik

Innovativa metoder och kreativa lösningar utgör en språngbräda till tillväxt och välstånd för våra regioner och länder.

EN INNOVATIV OCH KREATIV FRAMTID

FÖR EUROPA

2009 – Europeiska året för kreativitet och innovation strävar efter att inspirera till att tänka i nya banor om vad kreativitet och innovation betyder och hur de bidrar till vår personliga, sociala och ekonomiska utveckling. Tanken är vittsyftande, begreppen svåra att definiera och även om detta fält lockar allt fler forskare, är resultaten hittills svåra att kvantifiera. Ändå råder det inget tvivel om att dessa frågor måste pejas om EU vill fortsätta vara konkurrenskraftigt och främja de värden som delas av dess medlemsstater.

Definiera tankar – utarbета politik

Innovations- och kunskapsekonomi, övergången till en kreativ ekonomi, utbildning för kreativitet och innovation, kreativitet och innovation inom den offentliga sektorn, kulturell mångfald som ett instrument för kreativitet och innovation, utmaningarna som reser av hållbar utveckling, den kreativa industrins och kulturindustrins potential – alla dessa frågor kommer att tas upp inom ramen för en rad diskussioner under hela året.

Efter hand som dessa viktiga diskussioner tar fart i Bryssel, kommer året för kreativitet och innovation att i EU:s regioner verka för att

- skapa starkare band mellan kultursektorn, företag, skolor och universitet,
- öka ungdomars medvetenhet om företagande genom samarbete med företagsvärlden samt
- utveckla offentliga och privata organisationers innovativa kapacitet.

För att bidra till att hålla människor fokuserade på dessa teman har kända personligheter från hela Europa valts ut för att vara ambassadörer för året. Många av dem är kända från exempelvis musikvärlden, forskning och arkitektur och har publicerat sina tankar om vad "kreativitet" och "innovation" betyder på den särskilda webbplatsen för året.

Bevara Europas konkurrenskraft

Kreativa idéer och innovativa lösningar framstår som avgörande för att bidra till att Europa tar sig ut ur skuggan av den ekonomiska kris som bröt ut i slutet av 2008. "För att stimulera Europas konkurrenskraft och sysselsättning, särskilt i detta bistra ekonomiska klimat, krävs nya idéer och en framsynt hållning", förklarar kommissionens ledamot med ansvar för regionalpolitik, Danuta Hübner.

EU:s övergripande politik är Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och syftet med året är att ytterligare lyfta fram vikten av fantasi, kultur, skapande och innovation för att främja de mål som strategin slår fast.

Men det finns en risk att offentliga och privata organisationer, efter hand som de drar åt svängremmen också stramar åt sina budgetar för verksamhet vars resultat är svåra att kvantifiera och som behöver tid för att visa avkastning. "Europa bör inte reagera på krisen genom att dra ned på sina investeringar i kompetens och innovation. Vi måste hysa den tillförsikt som krävs för att lita på att våra idéer håller toppkvalitet och på vår mänskliga anpassningsförmåga. Samtidigt måste vi naturligtvis få ut mer av den offentliga finansiering som finns och se till att den levererar bättre resultat", varnar kommissionsledamot Hübner.

När EU överväger sin strategiska inriktning för det kommande decenniet och därefter, ber den oss att fundera över vad vi menar med kreativitet och innovation och över hur man stimulerar dem på alla plan – politiskt, inom yrkeslivet och individuellt.

De innovativa projekt vi lyfter fram i dag visar tydligt hur sammanhållningspolitiken kan ge resultat och utgör en klar inspiration för andra europeiska regioner, kommissionens ledamot med ansvar för regionalpolitik, Danuta Hübner.

Europas mest innovativa projekt uppmärksammas vid utdelningen av RegioStars

Vid utdelningen av 2009 års RegioStars i Bryssel den 16 februari välkomnades de skarpaste och bästa idéerna från EU:s alla hörn – från Vallonien till Réunion.

Projekt som medfinansieras av ERUF tävlade om att uppmärksammas som de mest innovativa på respektive område och var indelade i tre kategorier: forskning, teknisk utveckling och innovation, anpassning till eller lindring av klimatförändringar samt reklamslag eller program i radio och teve som lyfter fram sammanhållningspolitikens fördelar.

Diple Printing Technologies från Wales blev delad vinnare i kategorin innovation, tillsammans med Cenaero Research från Vallonien i Belgien. Diple belönades för sina framgångar med att forska kring toppmodern industriell tryckteknik med mindre miljöpåverkan. Kunskaperna fördes sedan vidare till tryckeribranschen i Wales i stort, där den är en av regionens viktigaste sektorer.

Cenaero Research är ett centrum med särskild kompetens som stödjer vallonska företag inom flygindustrin i deras innovationssatsningar, genom att tillhandahålla särskilt kunnande inom metoder för digital simulering och modellering.

NÅGOT ATT TÄNKA PÅ

”Kreativitet kan uppfattas som den yttersta källan för innovation – som handlar om att omvandla kreativa idéer till produkter och tjänster. Kreativitet finns i den bemärkelsen alltid med när innovation leder till ekonomiska resultat.”

Hübner – Regioner för ekonomisk förändring, 2009

”En nyckelfaktor för framtida tillväxt är att potentialen för de europeiska medborgarnas innovation och kreativitet utvecklas fullt ut med utgångspunkt i europeisk kultur och vetenskaplig excellens.”
Ordförandeskapets slutsatser, Europeiska rådet, 13–14 mars 2008

”Kreativitet och innovation kan inte leda till hållbara ekonomier om inte den kulturella mångfalden respekteras, vilken i sig är en källa för kreativitet och innovation.”

Ján Figel, kommissionär med ansvar för utbildning, kultur och ungdomsfrågor – Regioner för ekonomisk förändring, 2009

Studien Kulturekonomi (KEA-rapporten) visade på ett mycket tydligt sätt vilken mångfasetterad potential kultursektorn har: 2004 var 5,8 miljoner människor i dåvarande EU-25 anställda inom sektorn (motsvarande 3,1 % av alla sysselsatta i EU-25). Samtidigt stod sektorn för 2,6 % av EU:s BNP, vilket motsvarar en omsättning på 654 miljarder euro. Samma studie redovisade också att kulturens ekonomiska funktion är oerhört relevant på regional/lokal nivå, eftersom kulturen är en drivkraft bakom framväxten av kreativa nav och lokal utveckling (som festivaler och kulturturism).

Innovation och sammanhållningspolitik – detta har hänt

”Den regionala nivån är i högsta grad relevant för åtgärder när det gäller att få innovation och kreativitet till stånd för ekonomisk utveckling. De är stora nog för att göra skillnad och tillräckligt små för att bry sig. Regioner och städer är de viktigaste motorerna.” Rudolf Niessler, direktör på GD Regio, Regioner för ekonomisk förändring, 2009.

Den europeiska innovationspolitiken har utvecklats över tiden. På 70-talet var den inriktad på FoU och på 80-talet grundades den på kunskapsöverföring. På 90-talet uppmärksammade man att innovation inte är någon linjär process (forskning – utveckling – tillämpning), utan utfallet av ett mer komplext system med ett nätverk av inblandade aktörer, däribland universitet, forskare, offentliga myndigheter och företag.

För det sammanhållningspolitiska programmet 2007-13 uppfattas innovation som det övergripande medlet för att nå hållbar tillväxt. Det anammar tanken om att uppmuntra till kluster av verksamheter för att nå maximal potential – flera kan göra mer än en.

Hur innovation har gynnats av stöd från sammanhållningspolitiken

Sammanhållningspolitiken stödjer innovation genom den medfinansiering som tillhandahålls av strukturfonderna och genom utvecklingen av regionala styrelseformer som grundas på vad som i sig är en innovativ politik med partnerskap, programmerad strategisk utveckling och utvärdering. I de förordningar som styr Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) tas innovation upp på bred basis i fyra artiklar.

Under 2006 manade kommissionen till ett mer integrerat angreppssätt när det gäller innovation och identifierade nya åtgärdsområden. Detta följdes av en uppmaning från Europaparlamentet om att en betydande del av strukturfonderna borde investeras i kunskap, innovation och utbildning.

Det kan dock ta tid innan innovativa metoder utvecklas och bär frukt. Mot bakgrund av att det är förknippat med en viss risk och att utfallet är svårt att kvantifiera, krävs tid och säkerhet. Genom att ge offentliga myndigheter möjlighet att genomföra program på medellång och lång sikt kan man utveckla integrerat stöd för olika aspekter av ekonomisk och social utveckling. Till exempel kan företagare och forskare eller utbildningspsykologer och lokala myndigheter sammanföras och få tid på sig för att samarbeta på ett innovativt sätt. Tack vare medellång eller långfristig finansiering blir den strategiska planering som krävs möjlig.

De sammanhållningspolitiska programmen är inriktade på den regionala nivån och utgör ett särskilt effektivt instrument för att främja innovation, eftersom regioner ger den närhet som är avgörande för att stimulera samverkan mellan dem som producerar, använder och förmedlar kunskap.

Kulturens bidrag till sammanhållning – ett instrument för kreativitet och innovation i Europa

Samtidigt som innovation ofta välkomnas som ett sätt att gå vidare mot ett mer sammanhållet och hållbart samhälle, kräver den ändå förändring som kan göra att människor håller sig avvaktande. Kulturen är ett verktyg för social och territoriell sammanhållning och bidrar i den egenskapen till att få en jämvikt till stånd mellan tradition och innovation, för att därmed medge en dialog mellan kulturer och generationer och stärka integrationen i multikulturella samhällen. I egenskap av en katalysator för ekonomisk utveckling kan kulturen bidra till städernas utveckling och förnyelse och till lokal tillväxt och sysselsättning.

Nästan 30 % av FoU-utgifterna i EU-27 är koncentrerade till 12 regioner, varav sex i Tyskland, två i Frankrike och en i vardera Belgien, Danmark, Italien och Sverige.

De 15 regionerna i topp, som satsar minst 3,5 % av sin BNP på forskning och utveckling, finns i Tyskland (6), Sverige (4), Finland (3), Frankrike (1) och Storbritannien (1).

Mer än 86 miljarder euro, eller 25 % av de samlade strukturfonderna, tilldelas innovationsområdet som omfattar forskning och innovation, IKT-tillämpningar, åtgärder för företagande samt innovation på arbetsplatsen.

Ytterligare 6 miljarder euro har tilldelats kulturell infrastruktur, tjänster och bevarande av kulturarv.

De regionala och lokala strategier som stöds av sammanhållningspolitiken har framgångsrikt integrerat kulturen i främjandet av innovation och kreativitet på områden som

- kulturarv,
- utveckling av hållbar turism,
- social och ekonomisk utveckling där partnerskap mellan den kreativa sektorn, industri, forskning och andra sektorer berörs samt
- revitalisering av lokala ekonomier genom att stärka kulturell infrastruktur och kulturella tjänster.

På post i Alperna

När man vandrar i det mäktiga landskap de fransk-italienska Alperna utgör är det inte alltid bara naturens storslagenhet som imponerar – ibland är det verk av människor. Fantastiska borgar utnyttjar de naturliga förutsättningarna och reser sig över branter och klippor – dramatiska påminnelser om svunna orostider.

Att betala för underhållet av de här byggnaderna utgör en svår utmaning. Men kulturturism kan vara en del av lösningen.

Ett projekt som finansierades inom ramen för Interreg IIIA, 2000–06 lyfte fram dessa imponerande byggnader och samlade ett nätverk av människor från offentlig och privat sektor i de båda länderna. I projektet anordnades utbildning och seminarier för dem och man främjade gränsöverskridande nätverksarbete för att hålla chefer uppdaterade om det senaste tänkandet i fråga om bevarande av monument och kulturturism. Förutom att hjälpa till att få ut så mycket som möjligt av turism, stödde projektet också forskning i arkitektur, historia och antropologi som låg till grund för dessa monument.

Ett antal exempel ute på fältet bildar en mosaik av regionala strategier, där kulturen har använts som ett verktyg för lokal och regional utveckling och social sammanhållning. En oberoende studie som lanseras av kommissionen inom de närmaste månaderna kommer att bidra till att på ett mer påtagligt sätt illustrera kulturens bidrag till europeiska regioners och städers ekonomiska utveckling genom den europeiska sammanhållningspolitiken.

All ytterligare utforskning av de positiva kopplingarna mellan kultur, kreativitet, innovation och ekonomin i stort är naturligtvis välkommen. Även om det står klart att de kulturella och kreativa sektorerna kan stimulera innovation inom andra sektorer av ekonomin, uppstår tre frågor:

- Hur kan kulturen bidra till att utveckla kreativ kompetens inom ramen för livslångt lärande?
- Hur kan kulturen bidra till utvecklingen av kreativa lösningar på arbetsplatsen, däribland genom social innovation?
- Hur kan kulturen bidra till uppkomsten av nya varor och tjänster?

Regionerna år 2020 – Den roll kreativitet och innovation spelar för att möta kommande utmaningar

”Förmåga att utveckla nya idéer och omsätta dem till innovativa produkter och tjänster är avgörande för regional utveckling.”

Katarina Mathernova, biträdande generaldirektör, GD Regio

Mot bakgrund av den turbulens finansmarknaderna upplever i dag och den förändrade och oförutsägbara dynamik EU ställs inför när den träder in i ett nytt decennium, har man gjort en analys av de utmaningar Europa står inför.

I Regionerna år 2020 identifieras fyra huvudutmaningar som bara kan mötas genom kreativt och innovativt tänkande:

• Globalisering

Vetenskapliga och tekniska framsteg drivs fram av globalisering, vilket gör innovation och kunskap viktigare än någonsin. Öppnandet av nya marknader skapar nya möjligheter, men innebär också ett test av Europas förmåga att anpassa sig till strukturförändringar och hantera de sociala följderna av dessa. Omvandlingen till en ekonomi som baseras på kunskap och tjänster är lika fundamental som föregående förändring från jordbruk till industri.

• Demografisk förändring

Vårt samhälles ålders- och sysselsättningsstruktur kommer att förändras. Ekonomisk effektivitet och jämställdhet mellan åldrar blir allt mer trängande frågor och innovativa lösningar krävs. Som en reaktion på att problemen som sådana ändrar natur, måste de sätt på vilka vi har hanterat problem som uppstått i tidigare skeden av EU:s utveckling förändras. Efter hand som trycket på världens fattigaste regioner ökar till följd av klimatförändringar och knappa naturresurser kommer även problem med migration att kräva ett innovativt angreppssätt.

• Klimatförändring

Konsekvenserna av klimatförändringarna är avgörande för Europas agenda. För att söka dämpa dem genom att ta itu med växthusgaser och för att anpassa till kommande oundvikliga förändringar krävs snarast alla tänkbara kreativa och innovativa lösningar.

• Säkra, hållbara och konkurrenskraftiga energikällor

Begränsad tillgång i förening med ökad efterfrågan och behovet av att av miljöskäl få ned CO₂-utsläppen kräver innovativa lösningar.

För att ta itu med de utmaningar som ligger framför oss måste vi på ett kreativt och innovativt sätt kombinera politikområdena, miljö, energi, sociala frågor, ekonomisk utveckling, utbildning, innovation och kultur.

DIRK AHNER

Generaldirektör, Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för regionalpolitik

En talare framförde vid en konferens nyligen tanken att EU i en globaliserad värld inte längre kan konkurrera enbart utifrån produktivitet. Innovation och kreativitet måste nu vara nyckelorden. Håller ni med?

Ja, jag instämmer med den synpunkten. Om vi vill fortsätta att konkurrera i en allt mer globaliserad värld kommer vi att behöva gå i riktning mot en allt mer kunskapsbaserad ekonomi. Tyvärr ser det i dag ut som om innovationsklyftan mellan Europa och vissa av dess viktigare konkurrenter fortfarande växer. En del av problemet förefaller vara att EU alltför ofta misslyckas med att omvandla teknisk utveckling till kommersiella produkter och processer. Detta kräver åtgärder på flera fronter: mer investeringar i forskning och teknik, främjande av innovation genom nya eller förbättrade produkter, processer och tjänster som kan klara internationell konkurrens och mer stöd till ekonomins kreativa och innovativa delar. Dessutom finns det starka belägg för att samarbete och närhet har betydelse när det gäller att stimulera kreativitet och innovation. Därför kan och bör regional utvecklingspolitik spela en avgörande roll som drivkraft för framsteg.

Vad skulle kunna göras för att stimulera kreativitet och innovation inom ert område på europeisk, nationell och regional nivå?

Kreativitet och innovation står i centrum för våra ansträngningar för att främja snabbare tillväxt och fler jobb. På den europeiska sammanhållningspolitikens område har innovation uppmärksamats som en politisk prioritet på ett sätt som inte skett tidigare och utgör en huvudinriktning för de sammanhållningspolitiska programmen 2007-13. För perioden 2007-13 kommer investeringarna i innovation att tredubblas jämfört med föregående programplaneringsperiod (2000-06). **Sammanhållningspolitiken kommer att bidra till forskning, utveckling och innovation med omkring 86 miljarder euro – en fjärdedel av de samlade sammanhållningspolitiska resurserna.** En stor del av de här pengarna satsas på att stimulera nätverk, samarbete och kluster. Eftersom innovation är avgörande för att nå och behålla konkurrensfördelar i den globala ekonomin, har dessa massiva sammanhållningspolitiska investeringar förmåga att stimulera, påskynda och stödja den ekonomiska och sociala omvandlingen av Europas regioner och av EU i sin helhet. En viktig faktor i detta sammanhang är att regioner arbetar tillsammans, även över gränserna. Funktionella områden som industriområden och kluster bör inte hämmas i sin utveckling över gränser mellan regioner eller länder. Det är också vad europeisk integration handlar om.

Territoriellt samarbete i form av gränsöverskridande samarbete mellan mikroregioner som ligger vid en gräns eller transnationellt samarbete inom en makroregion som Östersjöområdet kan genom en mängd kontakter, utbyte och gemensamma utvecklingsprojekt bidra till att stimulera kreativitet och innovation.

Vilka andra möjligheter finns för regioner som vill samarbeta närmare för att stimulera kreativitet och innovation?

Ett engagemang för kreativitet och innovation handlar om mer än bara finansiering. Den europeiska sammanhållningspolitiken strävar efter att främja samarbete, stödja ett omfattande nätverk som spänner över Europas regioner för att utbyta erfarenheter och bästa praxis och att utveckla nya möjligheter. Bland nya initiativ finns nätverken

Regioner för ekonomisk förändring, som utformats för att sporra till ytterligare erfarenhetsutbyte till stöd för innovation. Ett av de viktigaste temana för Regioner för ekonomisk förändring har i själva verket varit att stärka kunskap och innovation för tillväxt. Inom ramen för initiativet har det för oss varit viktigt att de erfarenheter man får och de tankar som växer fram inom nätverken hittar in i de regionala utvecklingsprogrammen och omsätts i konkreta åtgärder.

Regional utvecklingspolitik kan och bör spela en avgörande roll som drivkraft för framsteg.

KARL-HEINZ BRANDENBURG

Professor och uppfinnare av MP3

En av ambassadörerna för året för kreativitet och innovation, professor Karl-Heinz Brandenburg, forskar inom informations- och kommunikationsteknik, är chef för forskningsområdet Teknik för elektroniska medier och chef för Fraunhofer-institutet för teknik för digitala medier (IDMT). Professor Brandenburgs arbete möjliggjorde utvecklingen av MPEG Layer-3 (MP3), MPEG-2 Advanced Audio Coding (AAC) och flera andra moderna metoder för att koda ljud.

En talare framförde vid en konferens nyligen tanken att EU i en globaliserad värld inte längre kan konkurrera enbart utifrån produktivitet. Innovation och kreativitet måste nu vara nyckelorden. Håller ni med?

Det är ett uttalande som är sant sedan länge. I en globaliserad ekonomi är Europa inte den region som har naturresurser och är inte heller längre världens verkstad. Det är bara med den senaste tekniken och innovativa idéer som Europa kommer att kunna konkurrera i den globala ekonomin. Det är dessa nya idéer som är vår tids rikedom – antingen det gäller varor eller tjänster.

Det finns studier som visar att många företag redan i dag genererar en stor del av sin försäljning med produkter som utvecklats bara under de senaste fem åren. På vissa områden finns redan en uppdelning mellan företag som bara utvecklar och säljer idéer, de som tillverkar dem och företag som marknadsför dessa produkter, ofta under sina egna varumärken. Med denna internationella arbetsfördelning är det viktigt att bidra så mycket som möjligt till både idéer och innovationer.

Vad anser ni skulle kunna göras för att stimulera kreativitet och innovation på regional, nationell och europeisk nivå?

Vi måste tänka globalt och främja kreativitet och innovation. Det görs på flera plan: skolsystemet finns med i bilden, liksom institutioner för vidareutbildning och universitet. Om vi halkar efter på det här området kommer vi inte att kunna vara mer kreativa och innovativa än andra. Kreativitet och innovation är också en fråga om inställning:

de som bara vill kunna något om och föra fram sina egna specialämnen kommer att misslyckas. För kreativitet är det viktigt att tänka i nya banor och undvika snävt och ämnesavgränsat tänkande.

Vetenskapen är global sedan länge. Vetenskapliga publikationer är tillgängliga över hela världen och vetenskapsmän är vana vid internationellt samarbete. Vi måste uppmuntra detta sätt att arbeta och lämna nationella egon därefter – det är det som bäst gagnar våra egna intressen på regional, nationell och europeisk nivå. Forskning och utveckling och kreativa branscher måste i högre grad än som sker i dag främjas bortom våra regioner och uppmärksammas av samhället. Året för kreativitet och innovation bidrar till att öka medvetenheten om vad som krävs, men vi behöver också ha rätt prioriteringar för utbildning och forskning.

Är inte kreativitet något för konstnärer, varför är det en fråga för en tekniker som er?

Även inom tekniken är det viktigt att tänka i nya banor. Teknisk vetenskap handlar om att utveckla teknik som hjälper människor och att göra våra liv lättare och mer värda att leva. Om jag bara följer samma upptrampade stigar hela tiden skulle det bli tråkigt och inte längre egentligen möjligt att lösa de problem vi ställs inför i dag. Saken är att "det går inte" är ett oacceptabelt svar så länge fysikens grundläggande lagar förblir okränkta. Tekniker måste alltid vara beredda att uppdaga oväntade svar på välkända problem – det är det vi kallar "uppfinning". Förresten är många tekniker också kreativt verksamma inom konst och kultur – många av mina kollegor vid Fraunhofer-institutet är dessutom musiker.

📌📌 Det är bara med den senaste tekniken och innovativa idéer som Europa kommer att kunna konkurrera i den globala ekonomin. 📌📌

ODILE QUINTIN

Generaldirektör, Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för utbildning och kultur

En talare framförde vid en konferens nyligen tanken att EU i en globaliserad värld inte längre kan konkurrera enbart utifrån produktivitet. Innovation och kreativitet måste nu vara nyckelorden. Håller ni med?

Innovation och kreativitet har en central betydelse för vår framtida levnadsstandard. Europa måste bli mer påhittigt, skapa fler innovationer och reagera bättre på marknadstrender. Detta har uppmärksammats på högsta politiska nivå. En brett upplagd innovationsstrategi för Europeiska unionen lades fram för vad som nu är några år sedan och betydande steg har tagits i denna riktning.

Förmågan att innovera beror på en mängd faktorer. Kreativitet är en av dem som ännu inte utnyttjas fullt ut. För att lyckas med samspelet mellan kreativitet och innovation krävs smarta investeringar som kan ge nya och hållbara lösningar och fördelar för våra ekonomier och samhällen. Det är huvudbudskapet med Europeiska året för kreativitet och innovation. Det blir än mer meningsfullt mot bakgrund av dagens ekonomiska nedgång.

Vad skulle kunna göras för att stimulera kreativitet och innovation inom ert område på europeisk, nationell och regional nivå?

För att utveckla miljöer som befrämjar kreativitet och innovation måste vi öka insatserna på alla styrelsenivåer. Offentliga och privata intressenter måste engageras i denna process.

Kreativitet är mer än de kulturella och kreativa sektorerna och innovation är mer än FoU. Vi måste främja partnerskap mellan olika sektorer som kultur, utbildning, forskning, teknik, industri och offentliga tjänster. Vi måste stärka kompetensen för ett innovationsvänligt samhälle.

Gemenskapsinstrumentet stödjer skapandet av kluster av företag som medel för kreativitet och innovation liksom rörlighet och kunskapsöverföring. Samma stöd behövs på nationell, regional och lokal nivå.

Det behövs konkreta belägg för att bygga upp en hållbar och effektiv strategi för kreativitet och innovation.

När EU:s politiska ledare lanserade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning 2008–10, lyfte de fram att "en nyckelfaktor för framtida tillväxt är att potentialen för de europeiska medborgarnas innovation och kreativitet utvecklas fullt ut med utgångspunkt i europeisk kultur och vetenskaplig excellens". Hur uppfattar ni att detta rör kulturen som en drivkraft för kreativitet och innovation?

Kultur rör inte bara de sköna konsterna, utan även vetenskap, utbildning, industri och ekonomin i stort. Kulturindustrier och kreativa industrier bidrar till att stimulera forskning, produktutveckling och tjänsteinnovation, marknadsföring och kommunikation, "varumärka städer" och bygga upp gemenskaper. Genom att använda nätverk och partnerskap, som kräver ämnesöverskridande kompetens, representerar de en ny modell för tillväxt i en globaliserad värld. Exempel från olika städer och regioner i Europa visar hur kulturen kan användas inom ramen för ett integrerat angreppssätt för hållbar utveckling ur ekonomiska aspekter och samhällsaspekter.

Utmaningen i dag ligger i hur man ska ta till vara de positiva spridningseffekter kulturen genererar. Vi måste ha väl inriktade strategier på alla styrelsenivåer, som ger optimala kopplingar mellan kultur, kreativitet, innovation och social och ekonomisk utveckling. Genom att skapa utrymme för kulturen i vår politik skapar vi utrymme för kreativitet och innovation.

JAMIE OLIVER

Kock

Jamie Oliver är en internationellt berömd kock och grundare av Fifteen Restaurant, en registrerad välgörenhetsorganisation som erbjuder praktikplatser för ungdomar som behöver en andra chans att hitta sin plats i världen. Oliver, som fick regional finansiering för Fifteen i Cornwall, är också en viktig drivkraft bakom kampanjen i Storbritannien för sundare skolmat.

En talare framförde vid en konferens nyligen tanken att EU i en globaliserad värld inte längre kan konkurrera enbart utifrån produktivitet. Innovation och kreativitet måste nu vara nyckelorden. Håller ni med?

Jag är ingen politiker, så jag kan inte lova att jag är någon expert på det här området. Jag vet bara att oavsett vad man håller på med, så måste man hela tiden anpassa sig, bli bättre och – ja – innovera.

Men det är ingen vits med innovation om din produkt inte håller måttet.

När vi sätter i gång med en ny verksamhet frågar vi oss alltid hur vi kan överträffa förväntningarna.

Hur kan vi se till att människor kommer tillbaka om och om igen tack vare kvaliteten och det överkomliga priset på det vi erbjuder och den mycket påtagliga kreativitet det står för?

Det är verklig kreativitet och om man matchar den med produktivitet i toppklass börjar det lukta vinnare – så är det med alla framgångsrika restaurangkök ... så är det med alla Fifteens, inklusive den i Cornwall som redan uppmärksammats och fått stöd av EU för sin innovation ... det köket serverar mer än 80 000 måltider per

år, alltså en kvarts miljon hittills sedan den öppnade i maj 2006 ... kreativ, innovativ, produktiv ... framgångsrik.

Mer än 200 måltider i toppklass är en imponerande produktivitet, men folk kommer inte för det ... det förväntar de sig ... vad de vill ha är vad de personligen får på sin tallrik och det är ett resultat av kreativiteten i köket.

Fifteen är dessutom ett levande exempel på innovation i levande livet, i den betydelsen att man tar ungdomar som behöver få en chans i livet – ofta en andra chans – och gör dem till kockar med kompetens

och möjlighet till en bra karriär. Det får i sin tur ett bredare genomslag både lokalt i Fifteens omgivning och för hotell- och restaurangbranschen i allmänhet.

Vad skulle kunna göras för att stimulera kreativitet och innovation inom ert område på europeisk, nationell och regional nivå?

Jag tycker man ofta ser att vissa företag och organisationer inte är ordnade för att inspirera till innovation – de är nöjda med att trava på som det är och när det blir tuffare tider är det de företagen som drabbas. I många fall tror jag att företag, liksom naturligtvis förvaltningar i vissa fall, behöver inspirera den befintliga personalen att vara kreativa eller ta in personal som kan vara kreativa och ruska om lite grand. Var djärv och var inte rädd för att testa nya idéer.

Europeiska pengar kan bidra till att det händer något ... "möjliggöra" tror jag det kallas ... alla de där stålarna och all denna begåvning ... en hel kontinent full av fantastiska människor att jobba med! Lyft fram, ta till dig, stötta, finansiera ... och slit inte ditt hår om det går åt pipan ibland ... sån't händer.

Hur uppfattar du förhållandet mellan kreativitet, kultur och de utmaningar man ställs inför i dagens samhälle?

Jag anser att dagens samhälle faktiskt erbjuder möjligheter snarare än svårigheter när det gäller kreativitet. Några av de personer jag beundrar i den brittiska företagsvärlden – som exempelvis Paul Smith och Richard Branson – lyckas i ett samhälle där man sätter värde på kreativitet och jag tycker vi borde uppmuntra fler kreativa personer att komma med idéer.

Människor nu för tiden är mycket krävande när det gäller vardagskreativitet – de vill ha bra design och att någon har tänkt till – titta på vad man äter och dricker i dag jämfört med för bara 20 år sedan ... de nöjer sig inte med skåpmat. De ligger i linje med dagens kultur.

oavsett vad man håller på med, så måste man hela tiden anpassa sig, bli bättre och – ja – innovera.

EUROPEISK KULTURHUVUDSTAD: LIVERPOOL 2008

The World in One City

Kulturhuvudstadsprogrammet började i Aten 1985. Sedan dess har alla EU:s medlemsstater tilldelats ett år då de kan föra fram en stad de själva väljer ut. 2008 nominerades Liverpool, med ett imponerande program med namnet The World in One City.

EU-investeringar på 1,5 miljoner euro bidrog till infrastrukturprojekt i staden. Det skapade i sin tur ett riktmärke för att locka andra kommersiella investeringar, vilket ger utsikter till mycket större ekonomiska spridningseffekter på längre sikt.

Liverpool har haft stor glädje av de 1,405 miljarder euro Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) satsat i Merseyside mellan 1994 och 2006. Finansieringen bidrog till att Liverpool blev en framgångsrik kandidat till titeln Europeisk kulturhuvudstad. Staden, som tidigare var på ekonomisk tillbakagång, är nu ett levande centrum för företags- och kulturverksamhet.

Många av de kulturpartner som anordnade evenemang under 2008 fortsätter att hålla kontakt via lokala nätverk. På ett vidare plan skapas andra nätverk mellan europeiska kulturhuvudstäder.

Invigningsevenemang

40 000 besökare firade starten för det unika året i Liverpool. Förra Beatlesmedlemmen Ringo Starr stod främst i rampljuset under en bländande afton med 800 artister.

Utövande konst

Under hela året pågick inspirerande musikevenemang i alla upptänkliga klassiska och moderna stilar. Sir Paul McCartney återvände till sina rötter och gjorde ett efterlängtat framträdande på Anfield Stadium tillsammans med andra ledande band från Liverpool.

Bildkonst

Revolutionerande konst exploderade på alla möjliga ställen runt om i staden, delvis i anslutning till konstfestivalen Liverpool-biennalen. Nya utställningar lockade åskådare i aldrig tidigare skådade antal till gallerier och muséer. En Klimt-utställning på Tate Liverpool var en huvudattraktion för många, men även livfull gatukonst var mycket populärt. En enorm mekanisk spindel förvandlade gatorna, symboliska varelser uppträdde i otaliga konstnärliga varianter och märkliga syner drog blickarna till sig både inom- och utomhus.

Övergång

Vid årets slut hade Liverpool firat sitt förflutna, stått värd för en fantastisk mängd olika kulturevenemang och laddat upp med nya sätt att se på framtiden. Under 2009 är både Vilnius och Linz Europeiska kulturhuvudstäder.

Culture Liverpool står i centrum när det gäller att främja Liverpools utsikter på lång sikt som ett av Europas bästa kulturella resmål.

Det nya Liverpool

En rad företagsprogram och -initiativ fortsätter att samla småföretag runt om i hela nordvästra England och bygger vidare på den positiva profil regionen skaffat sig.

Enligt en opinionsundersökning ansåg 79 % av människorna att Liverpool var "en stad på uppgång".

De vidare fördelarna

Alla skolbarn i Liverpool engagerades och 67 000 barn deltog i aktiviteter och framträdanden.

Omedelbara fördelar för allas

Investeringar har gett Liverpool nya och vackra anläggningar. Echo Arena och BT Convention Centre drog in 216 miljoner euro under 2008 och har redan bokningar fram till 2014. Ett enormt nytt butiksprojekt, Liverpool One, som knyter samman stadskärnan med Albert Dock, genererade 2,16 miljarder euro under året.

Den fyraåriga kraftsamlingen inför 2008 drog in 11,89 miljoner euro i investeringar i samhällskonst och offentlig konst. För att bygga upp stadens vision om vad man skulle kunna uppnå med 2008 fastställdes programmet Creative Communities teman för varje år 2004-2007.

Under året besökte 15 miljoner människor ett kulturevenemang, varav de flesta hade direkt anknytning till kulturhuvudstaden. 70 % av Liverpools invånare besökte ett museum eller galleri.

3,5 miljoner besökare kom till staden, gjorde av med 864 miljoner euro medan de var där och bokade en miljon hotellnätter. Hotellbeläggningen slog rekord och var ända uppe i 81 % för en månad.

Många av dem besökte turistbyrån, The 08 Place, som själv vann ett pris för sin strålande service. Antalet besök på turistbyråer gick över lag upp med 150%. Welcome-programmet engagerade fler än 5 000 personer lokalt för att jobba inom turismsektorn och förbättra kundservicen.

12 000 artiklar skrevs om Liverpool runt om i världen, vilket höjde stadens profil och gjorde den mer attraktiv för besökare.

Alla delar av samhället drogs med i stämningen och deltog. Beställda verk och evenemang användes för att engagera lokalbefolkningen och man vågade till och med ge sig in på svåra ämnen som brottslighet och social utslagning.

Frivilligprogrammet inspirerade 1 000 personer att hjälpa till vid evenemang och sprida informationen om vad man kunde se, göra och skapa. Taxichaufförerna pluggade Klimt på Tate och en del gick till och med kurser i modern konst. Människor stimulerade varandra att titta på nya konstformer baserade på olika medier.

ANSTÄLL HELA PERSONEN –

KONST SOM EN VÄG MOT EN KREATIV ARBETSMILJÖ

Panorama besöker Sverige, där ett projekt skapar kreativa kopplingar mellan konstnärer och arbetsplatsen. TILLT placerar konstnärer i organisationer för att hjälpa anställda att utveckla kreativa lösningar på dagens utmaningar.

När man går längs korridorerna i ett sjukhus strax utanför Göteborg ser allt ut som man kan förvänta sig. Ljuset från lysrören speglar sig i golven och människor i vita rockar går förbi och ser upptagna ut. Men hade du gått i korridorerna för några månader sedan skulle du tillsammans med patienter och personal ha fascinerats av dansaren och koreografen Mattias Olaisons uppträdanden runt om på avdelningarna.

”Genom att se oss själva genom hans ögon fick vi se saker som bekräftade oss och saker vi hade kommit ifrån”, säger Marianne Olsson, projektchef på Angereds Närsjukhus. ”Han fångade upp vad vi håller på med och fick oss att se det tydligare”. Projektet, som var resultatet av att artisten utforskat sjukhuset under två månader. är ett exempel på vad TILLT håller på med.

TILLT är ett svenskt företag med bas i Göteborg, som bedriver en rad olika program där artister placeras på människors arbetsplatser. Programmen kan vara på längre, medellång eller kortare sikt, men har alla en sak gemensamt – de tar fasta på en viss konstnärs särskilda sätt att tänka och släpper det fritt på en arbetsplats för att fungera som en katalysator för förändring. Konstnären, arbetsgivarens behov, mål, problem, programmets längd – alla faktorer stäms noga av mot varandra och leder fram till en upplevelse som är lika unik som de människor som är inblandade i den.

Och det blir förändringar. Förändringar av hur man uppmärksammar varandra, kommunicerar och närmar sig något obekant. Även graden av produktivitet påverkas – forskning som genomförts av Institute of Management Innovation and Technology (IMIT) i Göteborg visar att den stiger, samtidigt som sjukfrånvaron minskar.

För att gå tillbaka till sjukhuset, är Olsson säker på sin sak: ”Det förekommer mycket mindre motstånd mot osäkerhet än tidigare”, säger hon om sin personal. De var osäkra och på sin vakt när Mattias först kom. Man visste inte vad som skulle hända och många upplevde det som obehagligt. ”Vi är mitt uppe i att bygga upp sjukhuset, så den outtalade frågan var: ”Varför gör

ni så här med oss?” skrattar Olsson. Men när det var över var alla mycket positiva – det är något cheferna nu kan dra nytta av när man ger sig i kast med nya idéer. ”Vi kan påminna dem om hur de kan bli överraskade genom att våga göra något som känns främmande eller se något ur en annan synvinkel. Så det är ett viktigt verktyg för mig som chef. Mina kollegor är mer öppna, mer mottagliga.”

Om AIRIS

AIRIS – ett årslångt program som bedrivs av TILLT, där artisten först ägnar två månader åt att undersöka, jobba tillsammans med personalen, observera arbetsplatsen, ställa frågor och sedan utforma uppgifter för att uppnå organisationens målsättningar.

Konstnärer och organisationer paras ihop av Roger Sarjanen, projektchef hos TILLT, som ser sig själv som ett förvarningssystem som alltid finns tillgängligt för både konstnärer och kunder om någon skulle uppfatta varningssignaler.

Efter hand som tiden går drar sig både han och konstnären tillbaka för att se till att koncept och motivation kommer från de anställda. Så när TILLT drar sig tillbaka mot slutet av året, efter ett avslutande möte med organisationen för att runda av programmet, lämnar de bestående förändring efter sig.

Alla chefer som intervjuats har noterat de här förändringarna. ”Man kan inte föreställa sig vilken fröjd det är att leda människor som är motiverade och inte rädda för att ta initiativ”, säger Berit Hallersbo, personalchef på Vara kommun. Efter att ha fått 19 årliga program för ”konstnärer på plats”, AIRIS, vet kommunen vad man talar om. Hälften av personalen på 1 300 personer har varit inblandade i ett TILLT-projekt och man tänker köra 21 till. ”Vi vill stimulera fram sätt som bidrar till hur vår personal utvecklar sina arbetsmetoder”, tillägger Hallersbo, och det står klart att det är just vad hon gjort genom att ta in artisterna från TILLT.

Hur började det hela?

I början av 1900-talet anammade det svenska samhället tanken att konst och behovet av kultur hade en fundamental betydelse i medborgarnas liv. Utifrån en vilja att lyfta fram allas rätt att utforska konst och kultur kom tanken om att integrera konsten i vardagen. På 70-talet hade denna impuls fått formen av en landsomfattande kedja av organisationer som sålde teater-

utställnings- och operabiljetter till anställda i offentlig och privat sektor till rabatterade priser.

När Pia Areblad blev engagerad vid filialen i Göteborg hade man kommit fram till 2001. Internet var fast etablerat och världen kändes närmare – att sälja biljetter kändes inte som någon lösning. "Vi hade ett uppdrag från kultur- och konstsektorn, från utskottet för företags- och kulturfrågor och från utskottet för regionala frågor – båda på regional nivå – att undersöka hur konst och kultur kan utveckla arbetslivet och vice versa", förklarar Areblad, VD för TILLT.

Trots att uppdraget omfattade att arbeta i hela regionen, fanns det inga extra pengar för att täcka in de 48 kommunerna utöver Göteborg. "Det innebar en utmaning och jag gillar utmaningar, eftersom man måste tänka annorlunda och byta angreppssätt."

Bytet fungerade – hon började med bara en kollega, erbjöd rabatterade biljetter till evenemang och litade helt till finansiering genom bidrag. I dag finns 10 personer på TILLT – till och med namnet är nytt – och 65 % av intäkterna är självgenererade. De har just fått två EU-bidrag och i deras styrelse sitter Svenskt näringsliv, fackliga organisationer och kultursektorn.

Återskapa TILLT på andra ställen – hur konceptet fick liv

Areblad började med att samla kulturorganisationer inom målområdet och frågade dem hur professionell kulturverksamhet kunde nå ut i arbetslivet i deras kommun. Därefter bjöd hon in dem att bli medlemsorganisationer i TILLT. Nästa steg var att hitta kunder – första anhalten var lokala myndigheter och att få med sig kommunchefen. "Beslutet att jobba med konst och kultur som ett sätt att utveckla arbetslivet i en kommun måste komma från chefen", säger Areblad.

När hon väl fått med sig kommunchefen kontaktade hon offentliga tjänstemän med ansvar för företagsutveckling och mänskliga resurser i kommunen – offentliga myndigheter är stora arbetsgivare i Sverige och bara Göteborgs stad har 50 000 anställda. Därefter utarbetades en kreativ plan, i vilken man redogjorde för hur den lokala myndigheten skulle jobba med konst inom sin organisation.

När denna slagits fast var nästa logiska steg att den avdelning som jobbade med företagsutveckling började tänka på hur den privata sektorn kunde engageras, genom att kontakta företag som fanns i kommunen. "Om man inser hur konstnärlig kompetens verkligen kan utveckla sektorn så förmedlar man det", säger Areblad.

"Allt som behövs är konstnärer av proffskvalitet, offentliga myndigheter och en privat sektor, så kan den här modellen tillämpas överallt", tillägger hon. Och så behöver man en person som har vision och vilja nog för att samla dem.

Konst och kreativitet är drivkrafter för innovation och tillväxt

Bertil Törsäter är VD för regional utveckling i Västra Götaland. Han är övertygad om att organisationer som i dag utforskar nya sätt att tänka kommer att vara bättre rustade att ta vara på de möjligheter som kommer att uppstå när ekonomin väl vänder uppåt. "Ett kreativt sinne är öppet för förändring och det är just förändring vi upplever", säger han. Relativt sett hör Västra Götaland till en av de regioner i världen där man investerar mest i forskning och utveckling och Törsäter anser att kreativitet är intimt förknippat med detta.

AstraZeneca, ett multinationellt läkemedelsföretag med 60 000 anställda över hela världen, har 2 000 anställda – de flesta forskare – som jobbar vid företagets anläggning i Göteborg. Platschefen Peter Nyström är övertygad om att Törsäter har rätt. "Kultur, hälsa, innovation och konkurrenskraft – det är något som hänger ihop." Det finns en växande insikt inom företaget om att det är gränssnittet mellan kaos och ordning som, som Nyström uttrycker det, skapar magi.

Liksom alla företag är AstraZenecas framgångar som företag beroende av förmågan att komma på nya idéer, vilket Nyström anser utlöses genom att man blandar olika infallsvinklar. Den kreativa infallsvinkel man sökte genererades genom att delta i två AIRIS-program. Mikael Werner, en chef på anläggningen, förklarar: "Det krävs mod för att engagera sitt företag i ett TILLT-projekt, eftersom man inte vet var man ska komma fram till". De kom fram till en organisation som stod bättre rustad för förändring: "Vi upplever förändring varje månad och det råder ingen tvekan om att människor efter projektet var mer öppna för sådan och kände sig mindre stressade av den."

Att hålla människor stimulerade är den viktigaste utmaningen Nyström tar upp: "Vad vi håller på med ligger inte långt från Nobelprisnivån – och det är svårt att överträffa sina egna förväntningar om man fungerar med 80 % av sin kapacitet. Man måste ligga på 120 %. Sätt att tänka som vi kan använda oss av tack vare AIRIS-projektet har hjälpt oss i det avseendet."

Törsäter hävdar att stöd till konst och kultur på regional nivå också ger en annan fördel – det gör regionen intressant för utländska företag: "Vi är verkligen tvungna att skapa en plats där människor vill jobba", säger han. Volvo, AstraZeneca och andra multinationella företag har anläggningar i Göteborg och

anställer människor som är vana vid att välja mellan storstäderna: "Vi måste tydligt visa varför de borde komma hit", förklarar Törsäter. En lösning är att skapa nya system och forum för att uppmuntra samarbete mellan företag och kreativa sektorer. "TILLT är ett exempel på ett nytt sätt att förena två starka sidor och få något som tack vare synergieffekter är ännu starkare."

Vem betalar notan?

Kulturorganisationer betalar en liten avgift för att bli medlemmar och få reklam. Offentliga myndigheter bidrar, liksom den privata sektorn, för att delta i ett program som drivs av TILLT – antingen det handlar om ett årslångt AIRIS-projekt, en skräddarsydd "Kreativ Kick" eller om att medlemmar ur personalen utbildas och stöds av TILLT för att fungera som "kulturambassadörer" i organisationen.

"På så sätt behöver vi inte gå till politikerna och be om väldiga summor pengar. Kostnaden sprids: alla bidrar, alla drar nytta", säger Areblad.

Kultur och företag – mer än ett sponsringsavtal

I Västra Götaland sträcker sig företagens samröre med kulturen längre än till sponsring och handlar inte längre bara om logotyper på ett operaprogram. "Om vi använder en konstnär i ett AIRIS-projekt kan vi se det avspeglas i siffrorna – fördelarna är mätbara", säger utvecklingschefen vid Svensk Handel, Hans Löwlund.

Han upplever att konstnärer är utomordentligt mottagliga för nya idéer, kreativa och flexibla människor, men att de inte är intresserade av att bli anställda. "De vill vara fria", säger han. "Så även om en HR-chef skulle vilja hitta en sådan exceptionell personlighet, skull det inte gå." Löwlund upplever att enda sättet att få in en person med dessa egenskaper i ett företag är att ta in dem för tre, sex eller 12 månader inom ramen för ett projekt som AIRIS. "Plötsligt kan man se företaget bli mer öppet för nya idéer, mer innovativt och få starkare självförtroende."

Konstnären som en guide till nya lösningar

Klas Ålander, chef för företagskommunikation, och Eva Degerman, direktör för globala mänskliga resurser, arbetar på FlexLink. Båda håller med Löwlund. Deras företag sysslar med produktionslogistik och 2007 var ett knepigt år för dem. Ett beslut om att byta leverantör hade slagit ordentligt slint i början av året och efter hand som månaderna gick fick man friställa personal. "Medarbetarna slet hårt för att hålla takt med efterfrågan, det var jobbigt och stressigt. Jag är säker på att det hjälpte att ha konstnären här, eftersom det handlade om att öppna för nya perspektiv", säger Ålander.

Även om man kommit igen efter problemen i början, utgör det globala ekonomiska klimatet fortfarande en utmaning. Ålander är övertygad om att det nu är dags att tänka innovativt: "Företag behöver tänka på nya sätt. Konst och kultur är sätt att trygga innovation i en organisation."

"Att leda ett AIRIS-projekt kräver engagemang uppifrån", förklarar Degerman, "det är viktigt att det inte uppfattas som en personalfråga utan ett företagsprojekt. Man måste vara mycket tydlig om vad man vill uppnå med det och bilda en projektledningsgrupp, inte för stor." Att organisera projektet och få med sig andra chefer är bara en del av utmaningen.

De anställda måste uppmuntras. I början förekom mycket oro. Personalen ville inte alls vara med. "Men när det väl kom i gång var de engagerade till 200 % och det hela var helt fantastiskt", säger Degerman. De blev ombedda att skapa några konstverk och man höll en utställning. "Bidrag fortsatte att komma in även efter att arrangemanget var över. När folk väl kommit i gång ville de inte sluta", minns Ålander.

Denna entusiasm är något även PAROC, ett företag som tillverkar isolering av mineralull, såg hos sina anställda under och efter TILLT:s engagemang. Personalchefen, Lars Lindström, har hittills bjudit in TILLT att hålla i två AIRIS-projekt – ett tredje är på gång. "Det är aldrig rätt tillfälle och folk kommer att hävda att bara för att ett projekt har fungerat någon annanstans, så är deras arbetsplats annorlunda. Folk kommer att leta efter ursäkter. Men man måste kasta sig i. Det krävs mod", säger han.

Så fungerar ett AIRIS-projekt i praktiken

"Utifrån ett chefsperspektiv – folk kommer inte att älska det från första början, men man måste hysa tillförsikt och våga följa sin övertygelse, så att man kan styra det. Man måste hålla tillbaka personalens oro medan det hela pågår. Men det är också väldigt kul. Patienterna älskade det. Man sitter i ett väntrum och några dansare kommer in och gör krusprång – det tillförde massor av skratt och glädje under en tid som för oss i allmänhet är fylld av oro." Marianne Olsson, projektchef på Angereds Närsjukhus

PAROC hade gått i stå: det hade funnits tung industri på platsen i en generation, fem skift betydde att bara 20 % av personalen var under företagets tak vid ett och samma tillfälle och trots att de två fabriker låg vägg i vägg, var det som om den väggen var ett berg. De hade verkligen kört fast. "Jag ville att man skulle vara stolt över att jobba här."

Och det fanns skäl att vara stolt: den isolering av mineralull fabriken tillverkar är mycket energieffektiv. Produkten har klara miljöfördelar och isolerar effektivare än alternativen – något som Lindström ville att hans personal skulle vara stolt över. "I stället för att tänka 'Tja, jag bara hamnade här och betalar av på huset', så ville jag att de skulle tänka 'Jag har fått chansen att jobba på PAROC och jag gör något för miljön'", säger han. Så han tog in TILLT.

Den skådespelare/regissör som noggrant valdes ut av TILLT:s projektchef, Roger Sarjanen, kom som han skulle och ägnade som vanligt två månader åt att lyssna och titta.

Resultatet: samma personal – andra människor

Sedan kom uppgifterna. Efter några tips om hur man "kikar" genom ett objektiv fick de anställda till uppgift att ta foton av varandra på det sätt de tyckte bäst visade vad de höll på med. Att ta bilderna och sedan visa upp dem förde de anställda samman. Det blev lättare att samtala genom att man delade en uppgift, själva foton gav dem en ny dimension av sina kollegor och kvaliteten på bilderna blev en källa till stolthet.

Bland de fåniga tävlingarna fanns låtsasbrottnings – mellan män som jobbat sida vid sida i 20-30 år eller mer, utan att skaka hand. En tävling i långspottning gick också hem! Skratt, samarbete och ömsesidigt erkännande.

En jobbare, en gaffeltruckförare, tog på sig uppgiften att samla in ljud runt om på fabriken, som han kallade "Maskinernas sång". I mars var han på svensk teve, talade om sitt engagemang i projektet och berättade att han nu ser kultur som definitionen av att vara människa. Lindström förklarar: "Hans uppgift fick honom att se på sin arbetsmiljö på ett helt nytt sätt och som ett resultat av detta ändrade synsätt ser han nu, helt rätt, på det han producerar med stor stolthet."

Exponering i media kan väl inte skada? Och i sitt svar pekar Lindström på en annan central faktor bakom framgången med ett AIRIS-projekt – kvaliteten på ledningen: "Publiciteten är fantastisk, men vad jag verkligen gillar är att det ger killarna något att skryta om när de grillar med familjen, bekanta eller grannar. De får chansen att säga: 'Och förresten var vi i tidningen förra veckan'. Jag älskar när de har något att svänga sig med."

Platschefen Michael Gustavsson säger att man under året efter projektet hade en 20-procentig produktionsökning – en dramatisk ökning som man aldrig sett maken till. Dessutom går sjukfrånvaron ned. Att försöka göra en enkät bland de anställda före projektet var en otacksam uppgift – det var bara 5 % som svarade på en enkät om livskvaliteten på jobbet. Efter projektet svarade 95 %. Det verkar som om anställda på PAROC engagerar sig. "Nu träffas de efter jobbet och tillbringar tid tillsammans", säger Lindström. Tack vare hans vision får de chans att skryta lite också.

Och nu då?

Nästa steg för TILLT är att ge sitt arbete en europeisk dimension – dela med sig av sina kunskaper och lära av andra som jobbar mot liknande mål.

Två EU-bidrag har just blivit klara och blir centrala för att kunna dela TILLT:s bästa praxis. De får 1,5 miljoner euro per år under de kommande tre åren – 780 000 euro per år från EU:s fond Interreg IVA och resten från deltagande regioner i Skandinavien. Pengarna ska användas för att fortsätta med projektet Kreativ samverkan i arbetslivet och omfatta fyra regioner: södra Norge, östra Norge, norra Danmark och västra Sverige. Man bygger vidare på erfarenheterna från TILLT och fokuserar på att skapa nya metoder, genomföra forskning för att identifiera genomslaget för arbete man gjort hittills och säkra att kvaliteten på arbetet hela tiden hålls hög. Det övergripande syftet är att hålla kvar det centrala i konsten som en utvecklingskraft i Europa.

TILLT har också beviljats ett bidrag på 150 000 euro för att fungera som partner vid utarbetandet av EU:s första grönbok om kultur och dela med sig av sina kunskaper om att främja kreativitet och innovation i samhället genom att integrera konst och kultur i vardagen.

"Jag är övertygad om att vi måste anta utmaningen att utveckla kreativitet och innovation i Europa för att bli världens mest dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Det handlar hela tiden om nya vyer och konsten är ett sätt att fortsätta växa. Det är en resa, med allt vad det innebär", säger Areblad.

AGERA GEMENSAMT FÖR ATT FRÄMJA

KREATIVITET OCH INNOVATION

Människor och företag utvecklas genom att hitta nya sätt att arbeta och leva. I Europa ger vårt moderna tänkande upphov till innovativ vetenskap, bättre företagslösningar och en oändlig mängd olika former av kulturyttringar. Antingen det handlar om att sälja en tillverkad produkt eller att komma på nya sätt att uppskatta konst, är vi skickliga på att hitta nya aspekter.

Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, som helt handlar om att förena ekonomisk tillväxt med vidare fördelar för samhället och miljön, är en fantastisk ram för att lyfta fram affärsidéer som gör just detta. I företagsvärlden handlar smarta lösningar helt om produkter med bättre prestanda som ger större fördelar.

Inom kulturlivet innebär nya sätt att presentera och tolka verk inom konst, musik, teater och film att målgrupperna hela tiden inspireras och utmanas. Gamla stycken får nytt liv och nyskapande konstformer uppträder ständigt.

I Europeiska kommissionen har kreativa och innovativa produkter och lösningar redan högsta prioritet när det gäller finansiering. Året för kreativitet och innovation utgör en brännpunkt för att identifiera gemensamma prioriteringar bland skilda intressen. Det sporrar till diskussion om en rad olika frågor – från medicinsk forskning till stor konst och opera, astronomi och rymden till livslångt lärande och IT-spel inom utbildning. Nedan följer några framträdande punkter från olika direktorat inom kommissionen.

Forma nya angreppssätt för forskning

GD Forskning är vana att verka vid den yttersta framkanten inom vetenskap och teknik. Dagens projekt handlar till stor del om helt integrerad forskning, som svarar mot marknadens och sociala behov på många olika plan. De viktigaste prioriteringarna för dessa projekt är att understödja EU:s välbefinnande och konkurrenskraft, främja vetenskapens roll i det moderna samhället och knyta samman nationell forskning med projekt som bedrivs på europeisk nivå.

I år var **Research Connection '09** det stora evenemanget, som sammanförde vetenskapsmän och forskare med entreprenörer och företagare. Det hölls i maj i Prag, som en del av det tjeckiska ordförandeskapet för EU, och visade upp många revolutionerande forskningsprojekt som redan får EU-finansiering. Deltagarna inspirerades av dagens arbete, men avgörande var också att de fann vägledning om hur man drar europeisk forskningsfinansiering till sina egna projekt och kommer i kontakt med intresserade investerare och medarbetare som skulle kunna bli partner.

Europeiska teknikinstitutet (EIT) är ett nytt organ som skapats av kommissionen med uppgiften att stimulera samarbetet

mellan universitet, forskningscentra och företag. EIT kommer att fokusera på kunskapsöverföring och visa att forskning verkligen leder till innovativa produkter som kan föras ut på marknaden. Deras första prioriteringar blir områdena klimatförändring, förnybar energi och kommunikationsteknik.

Året för kreativitet och innovation – ett affärsverktyg

Europas känsla för innovation gör att EU hyser företag som tillhandahåller de tekniskt mest avancerade produkter av hög kvalitet, samtidigt som man främjar hållbarhet i miljö- hänsesende och sociala fördelar. För att hjälpa fler företag att utvecklas och växa använder GD Näringsliv flera olika metoder för att driva på.

I maj hölls den första europeiska **SME-veckan**, där nya företag fick stöd och befintliga små och medelstora företag utmanades att vidga sina vyer än mer. Små och medelstora företag är ofta startpunkten för de flesta av de stora idéer vi ser runt omkring oss och de utgör en särskilt bra grogrund för innovativa och kreativa koncept. Veckan omfattade en unik interaktiv utställning, **SME Experience**, där en rad konkreta montrar uppmanade besökare att "se, lukta, känna och lyssna" till hur det är att vara entreprenör.

Kultur som drivkraft för kreativitet och innovation

I sin egenskap av samordnare av året, använder GD Utbildning och kultur den rika mångfald av innovation man finner i kulturprojekt för att stimulera till nya angreppssätt för företag och europeisk integration. Genom att kulturen står i centrum för året, finns möjligheter för alla runt om i Europa att delta, eftersom ekonomiska, sociala och etniska skillnader förs åt sidan.

I egenskap av individer bygger vår förmåga att skapa och innovera en känsla av tillfredsställelse inom oss och gör att vi kan uttrycka oss bättre. Musik, konst, teater, film och litteratur ger utlopp för våra kreativa uttryck i en mängd olika

former. Ur denna erfarenhet kan vi härleda stora personliga och sociala fördelar.

Samtidigt kan kulturen även bära ekonomisk frukt och vara drivkraften för att förnya i övrigt missgynnade områden. Det är affärsmässigt sunt att främja kulturprogram och stödja utvecklingen av lokala ekonomier med hjälp av kultur. Den föder inte bara kreativitet och innovation hos dem som deltar, utan stimulerar också rörlighet och produktivt utbyte mellan företag.

Sätta kulturen i centrum för ekonomi och samhälle

Att påvisa kopplingarna mellan kultur, kreativitet och innovation är en grundläggande uppgift för den **europiska kulturagendan**, det första politiska ramverket någonsin för att integrera kultur i europeiska frågor. Det **europiska kulturforum** som äger rum i Bryssel i september 2009 blir en möjlighet att överblicka framstegen hittills och stimulera de kommande stegen. Samtidigt kommer även andra politiska prioriteringar, som att uppmuntra nya kompetenser och sysselsättningsmöjligheter, livslångt lärande, innovation inom industrin och att dra nytta av kulturens starka sidor på en global marknad, att lyftas fram. Det hela handlar om att använda kreativa och innovativa idéer för att bygga upp ekonomisk styrka, liksom att trygga individuell och social välfärd.

Bygga in kulturell erfarenhet i alla sektorer

Året är en möjlighet för många olika aktörer att dela gemensamma fördelar och bygga vidare på synergieffekter och positiva spridningseffekter, vilket klart framgår av programmet över evenemang på nationell nivå och EU-nivå. Konstevenemang som den interaktiva **Orbis Pictus-utställningen** har blandats upp med vetenskaplig innovation inom astronomi och rymden, medan konserter får dela ramplyuset med ny utveckling inom miljöinnovation. På ett annat plan uppmanade **Imagine 09**, en ny designtävling för skolor

i Irland, elever att utforma ett föremål för framtidens klassrum och redogöra för sin vision om hur detta kunde förbättra deras inlärning. Den verkliga utmaningen ligger i hur man gör denna vision till verklighet, genom att introducera andra kreativa kompetenser inom företagssektorn och uppmuntra till nya partnerskap mellan kultur, utbildning, forskning och teknik, företag, offentliga tjänster och samhället i stort.

Nya belägg för behållningen av kultur och kreativitet

En studie nyligen, **Kulturekonomi i Europa**, var den första där man mätte det direkta ekonomiska genomslaget för de kulturella och kreativa branscherna och de indirekta vinsterna för regioner och företag i EU. I en ny studie om kulturens konsekvenser för kreativiteten utforskas hittills till stor del underskattade kopplingar mellan kultur, kreativitet, innovation och ekonomin i stort.

I ekonomiska termer ligger kulturen långt framme när det gäller att bidra till sysselsättning och tillväxt. Men avgörande är att den också tillför kreativ förmåga till andra delar av ekonomin, särskilt sådana som rör IKT, förbättrar deras resultat och förskjuter jobb mot mer intressanta områden.

Företag blir nu bättre rustade för att utveckla innovativa typer av sysselsättning och mer hållbara typer av produktion. Denna tillväxt kan man se i alla EU:s regioner. Kulturell innovation är inkluderande till sin natur, vilket gör den till en mäktig kraft för att sammanföra grupper och ge dem en konkret vision av hur EU-integration kan leda till ekonomiskt välstånd.

Europeiska året för kreativitet och innovation 2009

Officiell webbplats för Europeiska året för kreativitet och innovation

<http://create2009.europa.eu/>

Europaparlamentets och rådets beslut nr 1350/2008/EG av den 16 december 2008 om Europeiska året för kreativitet och innovation (2009), Europeiska unionens officiella tidning, L 348, 24.12.2008, s. 115. - <http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Länkar till Europeiska kommissionen:

Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_sv.html

Europeiska kommissionens generaldirektorat för näringsliv

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_sv.html

Andra användbara länkar:

eTwinning – gemenskapen för skolor i Europa

<http://www.etwinning.net/sv/pub/index.htm>

Euro Creator – ett digitalt medienätverk för skolor

<http://www.eurocreator.com/>

European Business & Innovation Centre Network

<http://www.ebn.be/>

European Entrepreneurship Video Award 2009

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/entrepreneurship/video-award/index_en.htm

Europeiska teknikinstitutet

<http://ec.europa.eu/eit/>

Program och presentationer från konferensen Regioner för ekonomisk förändring (16-17 februari 2009) "Nätverk för resultat"

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/networking/programme_en.cfm?nmenu=4

Främja innovation inom livslångt lärande

<http://www.elearningeuropa.info/>

Europaparlamentets och rådets rekommendation nr 2006/962/EG av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande, Europeiska unionens officiella tidning, L 394, 30.12.2006, s. 10.

<http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Vår i Europa 2009 – Idéer utvecklar Europa

<http://www.springday2009.net/>

Länkar till projekt som nämns i detta nummer:

Ekonomiska kluster av kulturföretag – ekonomisk rådgivning, information och utbildning för småföretag, företagare och enskilda inom den kulturella och kreativa sektorn.

<http://www.connectedcreatives.eu/default.aspx>

Jamie Olivers Fifteen-restauranger; registrerade välgörenhetsorganisationer som ger ungdomar yrkespraktik som kockar

<http://www.jamieoliver.com/fifteen>

Liverpool – Europeisk kulturhuvudstad

<http://www.liverpool08.com/>

Swansea University, centrum för nanohälsa

<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

MusikPark, Mannheim

<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

TILLT

<http://www.tillt.se/eng/airis.asp?m1=engAiris&m2=The%20concept>

Länk till viktig webbplats för nästa nummer

EU-strategi för Östersjöregionen

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

SAMMANHÅLLNINGSPOLITIKENS FRAMTID

Här utformas politiken – Panorama tar en ordentlig titt på vad som händer i regionalpolitikens nervcentrum, generaldirektoratets huvudkontor i Bryssel.

Sammanhållningspolitikens framtid – rapport av en oberoende expert

För att bidra till diskussionen om den europeiska sammanhållningspolitikens framtid efter 2013, bad kommissionen Dr Fabrizio Barca, en framstående ekonom vid det italienska ekonomi- och finansministeriet, att utarbeta en oberoende rapport för att titta på hur effektiv regionalpolitiken egentligen är och lämna rekommendationer rörande den fortsatta vägen. Ämnet är omfattande – bredare frågor som EU:s budget och unionens framtida prioriteringar berörs.

Diskussionen om sammanhållningspolitikens framtid satte i gång 2007, när den fjärde rapporten om ekonomisk och social sammanhållning offentliggjordes. Denna följdes av kommissionens dokument Regionerna år 2020, som kom ut i november 2008. I dokumentet analyseras för första gången sannolika konsekvenser på lång sikt av de fyra större utmaningar vi står inför i dag: globaliseringen, de demografiska trenderna, klimatförändringarna, energiförbrukningen och energiförsörjningen.

Dr Barca har under mer än ett år anordnat diskussioner och seminarier med akademiker och beslutsfattare från hela Europa, USA, och Nya Zeeland. Rapporten är utfallet av dessa diskussioner. Barca-rapporten funderar kring den europeiska

sammanhållningspolitikens framgångar och de styrelseformer som ligger bakom den och diskuterar de ekonomiska skälen och motiven för en utvecklingspolitik som är inriktad på platsens betydelse: politik som beaktar egenskaperna hos den plats där den ska tillämpas och en förståelse för att var en politik tillämpas är intimt förknippat med hur den blir tillämpad.

Utöver att beakta vikten av platsbaserad politik, tittar Barca-rapporten också på sammanhållningspolitikens fram- och motgångar hittills och innehåller rekommendationer kring viktiga frågor som rör styrelseformer.

Den innehåller vissa förslag till hur principen om delad förvaltning, huvudsakligen relationen mellan medlemsstaterna och kommissionen, borde rationaliseras och stärkas. Rapporten rekommenderar också att konsekvensbedömningar borde utgöra sammanhållningspolitikens ryggrad och att en formell rådskommitté för sammanhållningspolitiken borde inrättas för att diskutera respektive medlemsstats årliga strategirapporter.

Rapporten är helt fristående och avspeglar inte nödvändigtvis kommissionens åsikter. Dess slutsatser kommer att finnas med när man överväger politikens framtid efter 2013.

Dr Barca och kommissionens ledamot Danuta Hübner presenterade rapportens viktigaste rön för allmänheten den 27 april i Bryssel. Under kommande månader kommer en rad diskussioner med medlemsstater att hållas vid olika arrangemang som anordnas av de tjeckiska och svenska ordförandeskapen för Europeiska unionen.

Barca-rapporten – en snabbtitt

I rapporten ser man ett behov av omfattande reformering av sammanhållningspolitiken. Det krävs ett mer platsorienterat angreppssätt, liksom en tydligare distinktion mellan ekonomiska och sociala målsättningar och en medvetenhet om befintliga problem vid användning av indikatorer och konsekvensbedömning.

I rapporten framhålls att det inte är rätt väg att använda sammanhållningspolitiken som en finansieringskälla för att skapa gemensamma spelregler. Så vad gör unionen för att säkerställa att alla territorier och alla Europas medborgare har möjlighet att göra det bästa möjliga av de möjligheter som erbjuds av unionen själv och att klara av de risker och hot som hänger samman med detta?

Enligt rapporten måste tre krav vara uppfyllda för att det syftet ska främjas:

- Väl definierade målsättningar som grundas på en ekonomisk logik och står öppna för att utvärderas.
- Uttryckliga och kraftfulla politiska motiveringar som grundas på dagens förhållanden i Europa och motsvarar förväntningarna hos dem som bor där.
- Ett system av styrelseformer som kan lära av sig självt, aktivt uppmuntrar demokratisk delaktighet och som på ett trovärdigt sätt åtar sig att prestera på ett relevant sätt.

Hela rapporten finns på http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/future/barca_en.htm

Panorama tar i varje nummer reda på hur två projekt ter sig utifrån det perspektiv de människor har som leder dem. Vi tittar på ljusare och mörkare sidor av att leda ERUF-finansierade projekt: identifiera problemen och dela lösningarna.

PROJEKT

1

MUSIKPARK MANNHEIM FRÅN INSIDAN

Fakta och siffror

Drygt 5 miljoner euro ska investeras i Musikpark och tillhörande Popakademie-projekt inom ramen för Mål II. Finansieringen började 2004 och löper över 15 år.

Musikpark Mannheim från insidan

Det är något konstigt med den kreativa industrin: sektorn genererar stora intäkter, med en omsättning på mer än 654 miljarder euro 2003 – 2,6 % av EU:s BNP det året. Men när det gäller att investera i en grupp tonåringar med slitna jeans, är bankerna inte så intresserade. Efter 20 år i musikbranschen vet Christian Sommer vad han talar om.

Hans kunnande och omfattande nätverk av kontakter har gjort honom till drivkraften bakom Musikpark Mannheim – ett projekt som ger nystartade små och medelstora företag inom musiksektorn ett första steg i karriären.

Möt projektchef Christian Sommer

Musiken tog över Sommers liv redan på 80-talet, när han stod på scenen som sångare och gitarrist, men det var inte förrän 1990 han satsade helt på yrkesbanan. 1992 bytte han roll och ställde sig bakom scenen. Han blev manager för en grupp kallad Master Boy, som fick mer än sina 15 minuter i rampljuset. "De tog guld och platina runt om i världen. Inlärningskurvan var verkligen brant", minns Sommer.

De erfarenheter han fick, stressen och – framför allt – de kontakter han skaffade sig, blev ovärderliga, men 1997 hade han fått nog. Nästa steg tog honom till hjärtat av ett multinationellt skivbolag, där han ägnade ett år åt att lära sig hur allt gick till på produktions- och marknadsföringssidan. 2000 jobbade han från München som chef för marknadsföring, artister och repertoar.

Men han är född och uppväxt i Mannheim och när staden behövde en chef till sitt toppmoderna projekt för att samla musiktjänster till ett kluster och odla fram nya företag, kastade han sig över det.

Hjälpa artister att ta sig in i branschen

Musikparks 4 300 kvadratmeter är fyllda av omkring 40 företag med 140 anställda. Med all denna plats finns det även utrymme för ett koreografi- och performancerum, en verkstad, flera ljudstudior, tevestudio och ett elegant sammanträdesrum för att förhandla om den där oerhört viktiga första provisionen.

"En av våra viktigaste roller är att dra in de kunder som ska boka våra företag", säger Sommer. Om företagets dörrar resolut stängs framför ett okänt band eller dansare, så öppnas de lättare för Musikpark. "Vi fungerar som en brygga för att hjälpa den ena sidan att förstå den andra."

När det gäller finansiering tenderar projekt som ska stimulera nystartade små och medelstora företag att fokusera på att ta fram affärsplaner. "Den modellen passar inte för den kreativa industrin", förklarar Sommer. De får inga lån av banken och de hanterar väldigt lite "externa" pengar. Vad nystartade företag inom musikbranschen behöver är spelningar – möjlighet att jobba, en chans att visa vad man går för och på så sätt ge upphov till fler bokningar. Och det är här Musikpark kommer in.

Heltäckande service

För den som planerar företagsunderhållning är Musikpark det enda ställe man behöver gå till, med dansare, musiker, ljud- och bildteam, för att inte nämna ljud- och ljustekniker. Man står även som värd för evenemang och ett galleri på 150 m² ger unga musikfotografer möjlighet att visa upp sina arbeten.

Och det är denna mångfald av tjänster under ett och samma tak som hjälper även artister. De lär av varandra, skapar idéer, kommer på lösningar – alla delar samverkar för att andra ska bli mer innovativa. "Det är tufft att producera bra och kreativt arbete i ett vakuum", hävdar Sommer. Branschens kreativa kärna – artister och producenter – och de kreativa proffsen – marknadsföring, försäljning, layout, evenemang, juridiska och ekonomiska frågor, webbplatser och internetportaler, reklam – alla har sin plats under parkens tak.

I slutänden finns Sommer som fungerar som mentor och håller ett respektfullt öga på hur det går för hans nystartade företag. "De unga entreprenörerna jobbar aktivt och självständigt. Vi bara hjälper dem att hjälpa sig själva", säger han.

PROJEKT 2

CENTRET FÖR NANOHÄLSA (CNH) VID SWANSEA UNIVERSITY

Fakta och siffror

Drygt 21 miljoner euro ska inom ramen för konvergensmålet investeras i centret för nanohälsa. Finansieringen började 2009 och löper över 5 år.

Centret för nanohälsa (CNH) vid Swansea University

Efter hand som hälso- och sjukvårdssystem ställs inför den belastning dyra behandlingar innebär och jonglerar med etiska frågor kring subventionering av dyrbar palliativ vård, blir det allt mer angeläget att utveckla verktyg som kan bidra till tidiga diagnoser.

Genom att sammanföra den akademiska världen, den privata sektorn och den brittiska hälso- och sjukvårdsmyndigheten, arbetar CNH för att tillämpa nanoteknik för att upptäcka sjukdomar och identifiera lämpliga behandlingar.

Möt Dr Tim Claypole, ledamot av CNH:s verkställande kommitté

Klivet från forskning kring uppkomst av föroreningar i rökgaser till att trycka med biologiska material kan tyckas långt och ändå var det något av en slump som gjorde att Claypoles karriär 1990 fick en ny inriktning.

Efter att i mitten av 70-talet ha avlagt sin första examen i mekanik, arbetade Claypole som projekttekniker vid bygget av ett nytt stålverk i Cardiff. Efter ståltillverkningen dröjde det inte länge innan han gick tillbaka till universitet för att skriva sin avhandling om uppkomst av föroreningar i lågor.

Förbränning och avskiljning av damm höll honom sysselsatt från mitten av 80-talet fram till 1990, då han övergick till akademisk verksamhet på heltid. Med ett Youngblood-lektorat från forskningsrådet för teknik och fysik tillträdde Claypole en tjänst som forskare vid universitetet i Swansea, där han studerade lager till gasturbiner. Lasermätning av flöden i kärnreaktorer blev ett annat av hans forskningsområden.

Hitta kopplingen

Trots att Claypole arbetat med flöden, lager och statistisk utformning av experiment, var det inte förrän ett tryckeri kontaktade honom angående problemet med bläckflöde, som Claypole plötsligt insåg att all den kunskap han hade skaffat sig genom sin forskning kunde komma till användning inom tryckeribranschen. Det här var redan 1990 och konceptet har sedan dess vuxit lavinartat. Så till den grad att det företag som upprättades för att utforska synergieffekterna, Diple, var en av vinnarna av 2009 års RegioStars.

Om det förr var bläck som höll honom sysselsatt, är det nu "tryckbara vätskor". Och dessa vätskors egenskaper – ledande, pH-känsliga, magnetiska, biologiska osv. – betyder att man kan göra oändligt mycket med det tryckta materialet.

Vilka är inblandade?

Fyra prestigefyllda stipendier i nanomedicin från brittiska forskningsrådet hade tilldelats universitetet i Swansseas institut för biovetenskap (ILS) och det tvärvetenskapliga centret för nanoteknik (MNC) gemensamt. Detta lyckosamma samarbete gjorde det logiskt att förena dem och bilda centret för nanohälsa. Centret började sin verksamhet i slutet av 2008.

Både institutet och det tvärvetenskapliga centret har mycket att skjuta till: Blue C, en av världens snabbaste superdatorer särskilt för medicinsk forskning, 25 team av specialistforskare vid ILS, över 100 vid MNC och stöd från den brittiska hälso- och sjukvårdsmyndigheten och IBM. "Nu har vi verkligen möjligheter", säger Claypole.

Att förebygga är bättre än att bota

Nanoapparatur och nano-biosensorer kommer att användas för att upptäcka och mäta biomarkörer som finns i vätske- och vävnadsprover, med en känslighet som går långt utöver dagens detekteringsmetoder – i intervallet en på miljarden. Med hjälp av så avancerad avkänning kan man ställa diagnos tidigare och börja behandla snabbare för åkommor som cancer, diabetes, obesitet med mera.

Claypole kommer att leda centrets tryckeridel, som inbegriper en anläggning i pilotskala för att tillverka "bläck". Det är här man kommer att utveckla biobläcket – nanopartiklar och trådar, enzymer, biomarkörer och DNA. "Jag vågar hoppas att vi kan få genomslag på lång sikt för hur sjukdomar behandlas och övervakas", förklarar han.

FEMTE KONFERENSEN REGIONER FÖR EKONOMISK

NÄTVERK FÖR RESULTAT

Under rubriken Nätverk för resultat var konferensen Regioner för ekonomisk förändring (Bryssel 16.–17. februari) allt annat än en ursäkt för att utbyta anekdotiska belägg över en macka eller passivt lyssna till experter som redogjorde för sina områden. Konferensen var utmanande och vittomspännande: under seminarierna behandlades så skiftande ämnen som migration och satellitinformation.

Samla kunskande för optimala resultat

Som ett sätt att ge människor som är engagerade i projekt finansierade genom Urbact II och Interreg IVC möjlighet att träffas och utbyta bästa praxis, anordnar kommissionen varje år en konferens med namnet Regioner för ekonomisk förändring. Denna femte konferens fokuserade på tre teman: innovation och kreativitet, klimatförändringar och hållbar utveckling. Grundtanken sammanfattades väl av Job Cohen, Amsterdams borgmästare: "Hitta en lösning på ett gemensamt problem och sprid den lösningen runt om i Europa".

Nio seminarier kring ämnen som hushållning med vatten, allmän tillgång till bredband, klimatförändringarnas konsekvenser, industrins effekt på stadsekonomier och riskhantering med hjälp av satellittjänster lockade 603 personer från hela EU.

Mot en innovationsdriven ekonomi

Panorama gick på seminariet om kreativitet och innovation som drivkrafter för stadsutveckling och regional utveckling, där talare diskuterade om att överbrygga klyftor mellan kultur och företag, hur man blir en framgångsrik kulturhuvudstad och den fundamentala formeln "kreativitet + entreprenörskap = innovation".

Ordföranden Rudolph Niessler, direktör för politisk samordning vid GD Regionalpolitik, inledde seminariet och förklarade att avsikten med året för kreativitet och innovation var att göra kreativitet till en verklig fråga som får konsekvenser för hur vi lever och hanterar vår ekonomi. Seminariet strävade efter att förmedla bättre grundkunskaper om vilken roll kultur, kreativ industri och kreativitet kan spela i detta sammanhang.

Pascal Cools talade för nätverket Flanders District of Creativity och sammanfattade organisationens syfte att vilja göra företagandet i Flandern mer kreativt och kreativa Flandern mer företagande.

"En ekonomis främsta styrka ligger i dess förmåga att vara kreativ och inte längre i dess effektivitet", sade han och tillade "Regioner befinner sig på rätt nivå för att ta itu med innovation. Vi är stora nog för att göra skillnad och tillräckligt små för att bry oss."

Nätverket Flanders District of Creativity verkar inom ett internationellt nät av regioner som arbetar mot målet mer innovation – från Oklahoma till Osaka. Cools beskrev hur komplicerat det var att komma in i ett internationellt nät av webbpartner i sex olika tidzoner: "När är rätt tid för en telekonferens om alla befinner sig i olika tidzoner?" Andra svårigheter han tog upp var olika kulturell bakgrund och medlemmarnas tillgång till finansiering, som också varierade beroende på var de befinner sig. "Vi är olika stora, står inför olika utmaningar och delar med oss av våra olika lösningar, men på det här sättet behöver vi inte uppfinna hjulet på nytt." Människor undrar verkligen varför de är engagerade i ett så stort nätverk: "Ibland får jag frågan om jag är galen som lämnar ut våra verktyg till andra regioner", säger Cools. "Men vi får annat i gengäld. Man måste ha ett öppet sinne."

Genomgående i presentationerna fanns en insikt om att nätverk handlar om mer än bara snack – de måste anamma konkreta projekt med ambitiösa mål och omvandla teorier till verklighet. Som Neil Peterson, samordnare för Liverpool som europeisk kulturhuvudstad 2008, medgav, kunde han och hans team inte ha föreställt sig att året skulle bli så framgångsrikt som det blev: "Vi slog fast ambitionsnivån tidigt och satsade sedan efter den", förklarade han.

Att ha ett tydligt mål kan inspirera skilda organisationer att jobba ihop. För fem år sedan tävlade kulturinstitutionerna i Liverpool med varandra för att få finansiering. "En fantastisk biprodukt av vårt år som kulturhuvudstad är ett mer gemensamt

Höga ambitioner,
lagom munsbitar – praktiska
saker man kan
göra för att nå sina mål.

Neil Peterson – Liverpool, europeisk
kulturhuvudstad 2008

angreppssätt. Vi jobbar ihop för att hålla kulturen överst på dagordningen”, säger Peterson.

2008 gav Liverpool ett sätt att använda kultur för att knyta an till stadens medborgare.

Konstprojekt sammanförde människor med olika bakgrund och från olika delar av staden och uppmuntrade till diskussion om hur migration och invandring gynnat Liverpool under åren och om de skador som orsakas av våld och homofobi.

Ekonomiska fördelar följer, men Peterson vill varna: ”Man måste veta hur framgång ser ut.” Det lät som en tidigare synpunkt av Cools, att det tar tid för de ekonomiska fördelarna med kultur och kreativitet att slå igenom och de kan vara svåra att mäta – de är långfristiga investeringar i en regions förmåga att vara innovativ.

Kultur som instrument för kreativitet och innovation

Den regionala nivån är i högsta grad relevant för verksamhet där kreativitet ges utrymme som drivkraft för ekonomisk utveckling. Den kreativiteten stimuleras av det unika förhållandet mellan plats och kultur. När det gäller samarbete mellan den konstnärliga sektorn och företagssektorn är Pia Areblad och Rudolph Niessler tydliga: båda sektorerna har en egen legitimitet. Det är inte frågan om att konstnärer ska bli affärsmän eller tvärtom. Det finns ett gemensamt fält där vi på bästa sätt

kan dra nytta av utfallet av synergieffekterna mellan de två. ”Låt oss verkligen pröva erfarenheterna och dela med oss av bra praxis, utan rädsla eller avundsjuka, i ett läge där alla inblandade parter har mycket att vinna”, säger Niessler.

Kluster för tillväxt

Ekonomiska kluster av kulturföretag (ECCE) är ett nätverk som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och som erbjuder rådgivning och utbildning för företagare inom den kulturella och kreativa sektorn.

Tjänsterna är tillgängliga via lokala resurscentra som verkar i städer som ingår i ECCE-nätverket: Nantes, Rennes och Angers i Frankrike, Aachen i Tyskland, Eindhoven och Utrecht i Nederländerna och Huddersfield i Förenade kungariket.

Tillväxt inom kultursektorn och kreativa branscher är inte en fråga om att stora företag utvecklas till jätteföretag, utan i stället om hur mindre företag särskilt kan dra fördel av kluster, nätverk och reklam på Internet. Nätverkets största utmaning var att utveckla en användargenererad transnationell gemenskap online av människor som är engagerade i kreativitet och kultur.

Plattformen är gratis och besökare kan ladda upp sina personliga profiler eller företagsprofiler, identifiera intresseområden och starta en blogg. Den kan även användas för att passa ihop människor på samma plats eller med gemensamma intressen. Nyfiken? Ta en titt: www.connectedcreatives.eu

Regioner för ekonomisk förändring – definiera bra praxis och finslipa politiken

Mångfalden bland Europas regioner har lett till att olika lösningar utvecklats för att hantera de olika utmaningar man står inför – ingen är exakt likadan som någon annan. Spektret av kunskap är lika mångfacetterat som de lösningar den ger upphov till.

Initiativet Regioner för ekonomisk förändring startades eftersom kunskapsområden kan komplettera varandra. Det ligger i linje med en rörelse inom sammanhållningspolitiken mot att fokusera mer på huvudmålsättningarna för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, särskilt utveckling av mänskliga resurser, ökade investeringar i innovation och kunskapsekonomi, företagsstöd och utveckling av kritisk EU-infrastruktur.

Dess strävan är att stärka utbytet av bra praxis och göra nätverksarbete till ett verktyg för att dela med sig av idéer som fungerar. Detta görs främst inom ramen för två nätverksprogram som omfattar hela Europa, Interreg IVC och Urbact II.

FÖRRA NUMRET

Förra numret av Panorama handlade om den territoriella sammanhållningens fortsatta väg. Europeiska kommissionen fick in mer än 380 reaktioner på sin grönbok om territoriell sammanhållning. EU:s medlemsstater, regionala myndigheter, regionala och lokala sammanslutningar, städer, arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer, akademiska institutioner och forskningsinstitutioner och medborgare bidrog till funderingarna kring politikens framtid och i allmänhet välkomnade man grönboken. Många höll med om att territoriell sammanhållning kompletterar och stärker ekonomisk och social sammanhållning. En sammanfattning av bidragen till diskussionen kommer att publiceras av Europeiska kommissionen. En faktabeskrivning av bidragen kommer att ingå i den sjätte framstegsrapporten om ekonomisk och social sammanhållning. Nästa steg blir att Europeiska kommissionen granskar hur territoriell sammanhållning kan integreras i EU:s sammanhållningspolitik efter 2013.

NÄSTA NUMMER

Nästa nummer av Panorama kommer att fokusera på den första EU-strategin för Östersjöregionen. Strategins strävan är att göra regionen miljömässigt hållbar och att stimulera välbefinnande. Förbättrade transportförbindelser och högre sjösäkerhet och sjöfartsskydd är andra viktiga prioriteringar. Strategin omfattar en lång rad aktörer – medlemsstater, regioner, städer, den privata sektorn, intressegrupper och allmänheten – och blir en av huvudprioriteringarna för det svenska EU-ordförandeskapet under andra hälften av 2009. Panorama kommer att titta på vilka frågor som berör regionen och tala med experter som är engagerade i att utforma politiken.

DATUM	HÄNDELSE	PLATS
10 juni 2009	EU:s Östersjöstrategi antas av Europeiska kommissionen http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm	Bryssel (BE)
11-12 juni 2009	Östersjöstrategin – regioner och sammanhållningspolitik i handling http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/visby_11062009_en.htm	Visby (SE)
15-16 juni 2009	Tredje mötet med Inform, gemenskapsnätverket av kommunikationsansvariga för regionalpolitik http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/index_en.cfm	Bryssel (BE)
17 juni 2009	Nätverksplattformen Jessica http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/jessica_network_en.htm	Bryssel (BE)
18-20 juni 2009	Innovation Days 2009 http://www.innovationdays.eu/	Lissabon (PT)
17 juli 2009	Sista dag för ansökningar till RegioStars 2010 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/regiostars_en.cfm?nmenu=4#2010	
Frist: 15 augusti 2009	Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Design ZeroNine – Europeisk utmärkelse för en hållbar samtid www.design-competition.eesc.europa.eu Studenter och yrkesverksamma inom design uppmanas att delta i tävlingen och skicka in sina idéer senast den 15 augusti 2009.	
5-6 oktober 2009	Från Europeiska småföretagsstadgan till Small Business Act http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter/index_en.htm	Stockholm (SE)
5-8 oktober 2009	Open Days – Europeiska veckan för regioner och städer: Globala utmaningar – europeiska svar http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Bryssel (BE)
14-16 oktober 2009	Konferens om kreativitet och innovation 2009 http://www.creativityandinnovation.nl/	Maastricht (NL)

Ta reda på mer om viktiga regionalpolitiska händelser på http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

TALA OM VAD DU TYCKER

KN-LR-09-029-SV-C

Denna utgåva av Panorama är den första med ny grafisk utformning och nytt redaktionellt koncept. Samtidigt som Panorama fortsätter att i varje nummer lyfta fram en viss fråga, har vi lagt till nya avsnitt för att undersöka regionalpolitik utifrån de olika perspektiven bland alla inblandade. I artikeln Projekt från insidan återfinns projekt som Panorama hoppas följa under en längre tid, för att exempelvis visa med- och motgångar när det gäller att leda och genomföra projekt som medfinansieras av ERUF, medan På samma linje undersöker vad andra organisationer gör på samma område.

Från och med nästa utgåva kommer du att ha möjlighet att ställa frågor du har om praktiska projektfrågor, politik eller det tema som studeras i numret. Vi hoppas kunna publicera de frågor, svar och kommentarer som är intressantast för våra läsare. Nästa nummer av Panorama kommer att fokusera på den första **EU-strategin för Östersjöregionen**. Syftet med strategin blir att samordna olika aktörers i regionen (medlemsstater, regioner, finansierande institutioner, EU, organisationer som omfattar hela Östersjön, icke-statliga organ osv.) ansträngningar, så att de genom att arbeta tillsammans kan främja en mer balanserad utveckling för regionen.

Kontakta oss för att ställa frågor eller säga vad du tycker om denna och andra regionalpolitiska frågor, via regio-panorama@ec.europa.eu

ISSN 1725-8170

© Europeiska gemenskaperna, 2009
Återgivning tillåten om källan anges.

Tryckt i Belgien

BYRÅN FÖR EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
OFFICIELLA PUBLIKATIONER
LU-2985 Luxemburg

Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regionalpolitik
Enhet B1 – Information och kommunikation
Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, 1040 Bryssel
Fax: +32 22966003
E-post: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sv.htm

